

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vår referens/dnr:

Er referens/dnr:
KN2024/ 00693

2024-06-24

Remissvar

Energimyndighetens rapport "Styrmedel för CCS och CCU Avskiljning och lagring respektive användning av koldioxid"

Svenskt Näringsliv tackar för möjligheten att ge sina synpunkter på ovan rapport. Ställningstagandet har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund.

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv står bakom de långsiktiga svenska klimatmålen och bejaktar också ansatsen att uppnå negativa utsläpp efter 2045.
 - Lösningar för avskiljning av såväl biogen som fossil koldioxid för lagring och användning är ett viktigt komplement till arbetet med att minska utsläppen.
 - Styrmedel och åtgärder för att stärka förutsättningarna för CCSU bör i så stor utsträckning som möjligt också utformas på EU-nivå.
 - Prioriterade åtgärder för att möjliggöra för CCSU i Sverige är att tillgodose det medföljande ökade elbehovet, samt att öka förutsägbarheten och korta ledtiderna för tillståndprocesser.
- De av Energimyndigheten presenterade förslagen är av övergripande karaktär, utan konsekvensanalys, vilket gör det svårt att ta ställning till förslagen i sin helhet.
 - Svenskt Näringsliv är försiktigt positiva till Energimyndighetens förslag om att bredda industriklivet.
 - Svenskt Näringsliv är positiva till förslaget om att en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av klimatneutrala material utreds vidare.
 - Svenskt Näringsliv är positiva till förslaget om att förtydliga regelverket för de gröna kreditgarantierna.
 - Svenskt Näringsliv ser positivt på att Sverige arbetar för en översyn av EU:s avfallshierarki.
 - Svenskt Näringsliv stödjer utredningens förslag att elektrobränslen som uppfyller kraven för RFNBO:s bör behandlas som biobränslen/biodrivmedel i energibeskattnings- och reduktionsplikten.
 - Svenskt Näringsliv anser att Energimyndighetens förslag om att införa en plastskatt riskerar att leda fel, och avstyrker därför förslaget.

Allmänt

Svenskt Näringsliv står bakom de långsiktiga svenska klimatmålen och bejakar också ansatsen att uppnå negativa utsläpp efter 2045. Svenskt Näringsliv står också bakom de europeiska klimatmålen och arbetar aktivt med att säkerställa en ambitiös europeisk klimatpolitik.

Att uppnå klimatneutralitet till 2045 är en stor utmaning och det kommer krävas åtskilliga åtgärder i samtliga sektorer i samhället för att minska utsläpp av växthusgaser. De utsläpp som kvarstår när vi 2045 har minskat växthusgaserna med de beslutade 85 procenten, väntas vara både svåra och dyra att helt bli av med.

Koldioxidavskiljning pekas ut av bland annat IPCC, EU och IEA, som en nödvändig teknik för att uppnå globala klimatmål. Det finns flera industrier som idag inte har några andra kända lösningar för att eliminera sina utsläpp, och det finns dessutom industrier som kan vara i behov av infångade kolatomer för att kunna bedriva sin verksamhet. Åtgärder som möjliggör negativa utsläpp är dessutom nödvändiga för att Sverige ska uppnå målet om negativa utsläpp efter 2045. Svenskt Näringsliv delar därför bilden av att lösningar för avskiljning av såväl biogen som fossil koldioxid för lagring och användning är ett viktigt komplement till arbetet med att minska utsläppen.

Generell kommentar om rapporten

Svenskt Näringsliv instämmer i perspektiven som lyfts i rapportens bakgrundsavsnitt. Bland annat kring den komplexitet som medföljer eventuella styrmedel för teknikernas implementering, samt de utmaningar som de medför i exempelvis kostnader och energiintensitet. Rapporten innehåller också en välnyanserad beskrivning av klimatnyttan av CCU och Svenskt Näringsliv delar bilden av att klimatnyttan från tekniken varierar med en rad olika faktorer, vilka är viktiga att beakta.

Energimyndigheten lyfter också att koldioxidavskiljning endast bör användas som ett komplement när annan teknik för utfasning av fossila råvaror inte existerar, vilket även Svenskt Näringsliv står bakom. Eventuella styrmedel bör inte snedvrider marknaden till fördel för avskiljning och lagring eller användning, snarare än utfasning av fossil koldioxid.

Energimyndigheten lyfter i sin rapport att industriföretagen ser prissättning i kombination med befintliga stödsystem som tillräckliga för att få på plats investeringar, utmaningarna ligger snarare i tillgången till el och långsamma tillståndsprocesser. Svenskt Näringsliv vill därför lyfta fram behovet av att tillgodose det medföljande ökade elbehovet, samt att öka förutsägbarheten och korta ledtiderna för tillståndsprocesser som medföljer industrins satsningar på tekniken. Att tillgodose detta bidrar också positivt för att också få på plats andra tekniker än bara koldioxidinfångning.

Styrmedel och åtgärder för att stärka förutsättningarna för att få på plats lösningar för CCS och CCU bör i så stor utsträckning som möjligt också utformas på EU-nivå. För CCS

finns redan idag ett mycket väl fungerande styrmedel på EU-nivå i form av EU:s utsläppshandel, som skapar incitament genom undvikna kostnader genom CCS-satsningar. Sverige bör även fortsättningsvis verka för att detta EU-styrmedel är verkningsfullt och möjligen utvecklas.

I rapporten lyfts andra styrmedel som på EU-nivå relaterar till frågan om CCS och CCU, utöver ETS. Presenterade styrmedel ger tydliga styrsignaler för framväxten av CCS och CCU-tekniken, men under EU:s gröna giv har också andra styrmedel som angränsar till rapportens problembeskrivning, exempelvis kring användning av fossil råvara för plasttillverkning, beslutats. Det gäller inte minst EU:s förpackningsförordning, PPWR, och Förordningen om ekodesign för hållbara produkter, ESPR. Dessa saknas i Energimyndighetens analys över styrmedel som angränsar till rapportens syfte.

Styrmedelsförslag

Energimyndigheten presenterar i sin rapport 6 styrmedel för ökad användning av CCSU i Sverige. Svenskt Näringsliv instämmer i bakgrundsbeskrivningarna och problemformuleringarna i rapporten men ser att föreslagna åtgärder på det stora hela antingen inte mynnar ut i några betydande skillnader för att ta Sverige närmre sina klimatmål, eller riskerar försvåra arbetet. Förslagen är också av övergripande karaktär, utan konsekvensanalys, vilket gör det svårt att ta ställning till förslagen i sin helhet.

Förslag 1: Vidga Industriklivets tillämpningar utanför industrin

Energimyndigheten föreslår att Industriklivet inte bara bör kunna stödja bio-CCS utanför industrin, utan precis som för industrin bör stöd kunna gå till såväl CCS som CCU oavsett kolatomernas ursprung.

Att vidga Industriklivets tillämpningar till att omfatta satsningar på också CCS och CCU, oavsett kolatomernas ursprung, utanför industrin kan underlätta för investeringar i nödvändig teknik och ökar teknikneutraliteten i stödsystemet. Det kan också generera stordriftsfördelar att tekniken kan användas för såväl biogena som fossila utsläpp.

Svenskt Näringsliv är generellt sett positiva till Industriklivet och ser gärna att stödsystemen är så teknikneutrala som möjligt i sin utformning. Svenskt Näringsliv är därför också försiktigt positiva till Energimyndighetens förslag, om stöd endast ges där rimliga alternativ saknas.

Det bör däremot utredas närmre hur en ytterligare breddning av industriklivet påverkar dimensioneringen av anslagen, för att säkerställa att dessa endast betalas ut där en implementering av tekniken är kostnadseffektiv. En eventuell utredning bör också inkludera en analys över huruvida CCS inom värmesektorn riskerar leda till inlåsningar av förbränning av bioråvara, och hur det i så fall påverkar möjligheterna att minska utsläpp i andra sektorer, samt hur efterfrågan på värme från förbränning kan komma att minska framöver på grund av energieffektiviseringsåtgärder eller tillförsel från andra värmekällor – exempelvis spillvärme från verksamheter. Energimyndigheten lyfter i rapporten att en utbyggnad av CCS utifrån dagens

omfattning av förbränning annars riskerar att antingen leda till en kostnadsineffektiv överkapacitet, eller att mer resurseffektiva lösningar på vårt värmebehov väljs bort för att inte gjorda investeringar ska bli bortkastade.

Förslag 2: Använd offentlig upphandling för att premiera klimatneutrala material

Energimyndigheten föreslår att offentlig upphandling bör användas mer aktivt för att styra mot (mer) klimatneutrala material, oavsett om det handlar om betong med CCS-cement, plast gjord från återvunna kolatomer eller andra lösningar, med eller utan CCS/CCU. De föreslår att man, som ett första steg bör, ta vidare Naturvårdsverkets förslag¹ om en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativa konstruktionsmaterial.

Värdet av all offentlig upphandling i Sverige uppgick 2021 till 879 miljarder kronor och Svenskt Näringsliv instämmer i att det finns en potential i att använda offentlig upphandling för att öka efterfrågan på hållbara produkter. Det är dock viktigt att offentlig upphandling används med eftertanke. Höga krav utan uppföljning kan driva fram bristande konkurrens. Allt för snäva kravställningar riskerar också att bli kontraproduktiva eller onödigt fördyrande.

Hållbar upphandling bör dessutom kompletteras med andra typer av styrmedel för att kostnaden för att producera hållbara produkter och tjänster över tid ska falla i relation till de produkter som har en hög miljö- och klimatpåverkan. Svenskt Näringsliv ser dock att det behövs ett medvetet och samlat arbete inom den offentliga sektorn för att tillämpa förhållningssätt och kriterier som främjar hållbarhet i offentlig upphandling. En myndighetsledd hubb skulle kunna vara ett bra alternativ för att stärka kompetensen kring hållbar upphandling hos såväl offentliga som privata aktörer. Det är dock viktigt att sådan hubb, precis som föreslås, inte enbart fokuserar på material som tillverkas med CCUS-teknik, utan arbetar för att öka kunskaperna vad gäller alla klimatneutrala eller lågutsläppande material.

Svenskt Näringsliv är positiva till förslaget om att en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av klimatneutrala material utreds vidare. Sådan utredning bör också se över redan existerande aktiviteter som angränsar till ovan förslag.

Förslag 3: Säkerställ att gröna kreditgarantier kan gå till infrastruktur för koldioxid

Energimyndigheten föreslår att regelverket för kreditgarantier bör förtydligas, för att säkerställa att de gröna kreditgarantierna inte bara kan gå till investeringar som direkt bidrar till miljömålen utan också till stödjande infrastruktur, såsom rörledningar, mellanlager och utskeppningshamnar för infångad koldioxid.

¹ [Underlag till regeringens klimathandlingsplan och klimatredivisning \(naturvardsverket.se\)](#)

Svenskt Näringsliv är positiva till förslaget om att förtydliga regelverket för de gröna kreditgarantierna, och ser att det skulle kunna lyfta av viss nödvändig risk för att få infrastruktur för koldioxid på plats. För att möjliggöra klimatomställningen kommer investeringar i såväl utsläppsminskande teknik som möjliggörande infrastruktur att behövas och en breddning av regelverket kan därför vara motiverad. Rapporten för dock bara fram resonemang om vilka risker och utmaningar som kan finnas med att bygga infrastruktur på det här området. Vidare studier bör dock utföras, för att se över huruvida det är finansieringsrisken som är den största utmaningen, eller om det också finns andra- så som lönsamhet eller möjlighet att få miljötillstånd.

Sverige står inför en samhällsomvandling till följd av klimatomställningen, men också inför förändringar till följd av ett nytt geopolitiskt omvärldsläge och stora reinvesteringsbehov då delar av infrastrukturen i Sverige nått sin tekniska livslängd. Framför oss står därför stora investeringar och reinvesteringar i olika typer av samhällskritisk infrastruktur. Det gäller alltifrån elnät, transportinfrastruktur, gasledningar för både biogas och vätgas samt vatten- och avloppsinfrastruktur. Infrastruktur för koldioxid är ett ytterligare viktigt behovsområde för att möjliggöra klimatomställningen.

Ovan nämnda infrastruktur är olika, både till storlek, omfattning och utbyggnadsgrad, men har gemensamma utmaningar sett till allt ifrån höga investeringskostnader, till att de tar mark i anspråk som kan påverka både natur och lokalsamhällen, till att infrastrukturen kan finnas på plats över generationer och att de alla spelar en större eller mindre roll för Sveriges klimatomställning och resiliens. För att skapa förutsättningar för att bland annat bygga, äga och drifta all den tillkommande och uppdaterade infrastrukturen som kommer att behövas i Sverige, ser Svenskt Näringsliv att det kan finnas anledning att i högre grad samordna utbyggnaden av infrastruktur.

Ett pågående regeringsuppdrag ser exempelvis över den ersättning som ges för upplåtelse av mark i samband med elnätsutbyggnad². Syftet är att undersöka ersättningsmodeller som bidrar till en större legitimitet för de intrång som elledningarna medför för fastighetsägarna, för att möjliggöra en snabbare och mer effektiv elnätsutbyggnad. En tydligare samordning mellan olika typer av infrastrukturutbyggnad skulle exempelvis kunna innebära att ersättningsmodeller för acceptans kan speglas för olika infrastrukturtyper, eller att olika typer av infrastruktur byggs ut parallellt - för att minska mängden mark som tas i anspråk.

Det finns även anledning att se över olika finansieringsformer för infrastruktur. Svenskt Näringsliv anser marknadsbaserade lösningar och privat kapital kan möjliggöra att snabbare få på plats infrastruktur som annars riskerar att inte bli byggd, men också för att på ett effektivt sätt förvalta, underhålla och utveckla infrastruktur.

² [Ersättningen för upplåtelse av mark i samband med elnätsutbyggnad ses över - Regeringen.se](#)

Svenskt Näringsliv ser dock att staten är en central aktör för gemensam, samhällskritisk infrastruktur. Till stor del handlar det om ett behov av övergripande planering men även om att lyfta av risk för privata investeringar, bidra till finansieringslösningar, ägande och drift av viss infrastruktur, exempelvis på transportområdet.

Givet de utmaningar Sverige står inför behöver staten och näringslivet utforska olika typer av finansieringslösningar, samarbeten och ökad dialog för den tillkommande och uppdaterade infrastrukturen. Detta blir allt viktigare i takt med att avståndet till 2045, då Sverige ska vara klimatneutralt, minskar. Eftersom det brådskar med att åstadkomma en omställning kan det krävas att staten tar en mer aktiv roll i arbetet. Det kan vara i form av att upphandla, äga och förvalta infrastruktur, vilket inte nödvändigtvis innebär att den behöver vara skattefinansierad³, och acceptera att den till att börja med inte utnyttjas full ut. Det kan vara genom att stödja privata aktörer med investeringsbidrag eller kreditgarantier. Det kan också vara en mer koordinerande och stödjande roll, där man bland annat underlättar för den typ av näringslivssamarbeten som nämns Energimyndighetens rapport. Den 13 juni 2024 meddelades exempelvis att ett grönt accelerationskontor tillsatts av regeringen med syfte att underlätta industrins omställning och större företagsinvesteringar⁴.

Svenskt Näringsliv vill därför lyfta fram att det, parallellt med en breddning av regelverket för kreditgarantier och vidare studier om vad som faktiskt krävs för att få på plats infrastruktur för koldioxid, kan finnas anledning att också påbörja en bredare diskussion om samordning mellan utbyggnad av olika typer av infrastruktur. En sådan diskussion bör bland annat fokusera på hur samordningen på bästa sätt kan genomföras samt hur privat och offentligt kapital gemensamt kan skapa förutsättningar för att få på plats nödvändig infrastruktur för den samhällsomställning Sverige står inför.

Förslag 4: Ge återvunna kolatomer en tydligare plats i avfallspolitiken

Energimyndigheten föreslår att avfallspolitiken behöver bli mer nyanserad om vad som utgör återvinning, så att den mest energi- och resurseffektiva cirkulationen premieras där så är möjligt, samtidigt som det även behöver finnas incitament för att återvinna kolatomer genom CCU när andra alternativ inte är möjliga. Detta, menar Energimyndigheten, bör speglas i EU:s avfallshierarki och kommande EU-krav på återvunnet material i förpackningar.

Dagens svenska avfallslagstiftning bygger till stor del på gemensam lagstiftning inom EU, härrörande från EU:s avfallsdirektiv. Detta regelverk och i synnerhet avfallshierarkin, är från en tid då mer linjära material- och produktflöden var normen i samhället, varför det är viktigt att säkerställa att lagstiftningen är väl anpassad till dagens samhällssystem och teknikutveckling i syfte att främja den cirkulära

³ Se exempelvis Arlanda, som är avgiftsfinansierad

⁴ [Grönt accelerationskontor ska öka takten i industrins omställning - Regeringen.se](#)

utvecklingen och stärka företagens konkurrenskraft. Svenskt Näringsliv delar bilden av att avfallspolitiken behöver moderniseras och anpassas till samtiden för att dra nytta av de innovationer och tekniska möjligheter som finns idag, beträffande bland annat fortsatt förädling och värdebevarande i det som klassats som avfall. Att skapa bättre förutsättningar för att återvinna kolatomer genom CCU är en av flera viktiga delar av att anpassa befintlig lagstiftning till framtidens cirkulära flöden och det är därför rimligt att det återspeglas i såväl avfallshierarkin som annan lagstiftning på området.

Svenskt Näringsliv instämmer också i att den mest energi- och resurseffektiva cirkulationen bör premieras. En eventuell utvärdering och revidering av avfallshierarkin bör därför göras i bredare bemärkelse än endast för att skapa bättre förutsättningar för att återvinna kolatomer. Utgångspunkten för avfallslagstiftningen bör vara att samtliga material som kan användas för att upp nå samhällsnytta ska betraktas som en resurs, oavsett om det handlar om primära, återvunna eller återanvända material. En styrande princip bör vara att ett material eller råvara bedömas efter kvalitet, inte ursprung.

Svenskt Näringsliv ser positivt på att Sverige arbetar för en översyn av EU:s avfallshierarki, med syfte att skapa bättre förutsättningar för cirkulering av material och resurser. Om en sådan översyn genomförs, bör näringslivet finnas representerat i arbetet.

Förslag 5: Likställ RFNBO:s med biodrivmedel i energibeskattnings- och reduktionsplikt

Energimyndigheten föreslår att elektrobränslen som uppfyller kraven för RFNBO:s bör behandlas på samma sätt som biobränslen/biodrivmedel i energibeskattnings- och reduktionsplikt.

Svenskt Näringsliv stödjer Energimyndighetens förslag som innebär att elektrobränslen jämställs med biobränslen/biodrivmedel från såväl ett energiskattemässigt perspektiv som reglerna om reduktionsplikt. Gynnsammare regler avseende elektrobränslen som uppfyller kraven för RFNBO:s skapar bättre förutsättningar för att göra bränslet mer ekonomiskt fördelaktigt jämfört med i dag, vilket skapar förutsättningar, tillsammans med bland annat el och biobränslen, för att påskynda fordonsflottans övergång till hållbara drivmedel. Därmed kan elektrobränslen bidra till att underlätta utfasningen av fossila bränslen.

Förslag 6: Utred ett plastansvar som kan finansiera CCS/CCU och andra åtgärder

Energimyndigheten föreslår ett "utvidgat producentansvar" där den som sätter plast på marknaden inte bara har ett ansvar för att avfallet samlas in och behandlas utan också för att säkerställa att denna behandling inte resulterar i att koldioxid släpps ut i atmosfären. Rent praktiskt skulle det dock vara staten som dels tar in skatt för jungfrulig fossil plast som sätts på marknaden, dels betalar ut stöd till CCS/CCU, ökad utsortering av

plast och andra åtgärder som förhindrar att det kol som bundits in i plasten kommer ut i atmosfären.

Svenskt Näringsliv instämmer i att det är viktigt med styrmedel som minskar användningen av fossila material, där så är möjligt. Att minska mängden fossila råvaror i plastproduktionen är ett viktigt steg i att nå såväl svenska, som europeiska och globala klimatmål. De styrmedelsförslag som presenteras av Energimyndigheten menar vi dock riskerar att leda fel, och avstyrker därför ovan förslag.

Svenskt Näringsliv föreslår i stället att en kartläggning av kommande EU-lagstiftning på området görs för att utröna vilken påverkan PPWR och ESPR kan tänkas ha på användningen av fossil plast i olika material och produkter, innan frågan om nationella styrmedel för minskad användning av fossil råvara tas vidare. Incitament för att öka mängden återvunnet och förnybart material införs i regel bäst på EU-nivå, för att skapa jämna konkurrensvillkor mellan plastproducenter i Sverige och på den övriga inre marknaden.

Styrmedel för att minska användning för fossila material

Idag finns ett antal styrmedel på plats för vissa plastfraktioner. Exempelvis finns det för förpackningar ett producentansvar, som ålägger producenterna att betala en avgift för att bland annat bekosta kommunal insamling av förpackningar, mottagning av förpackningar från verksamheter samt återvinning av förpackningar. Producenterna ska också medverka till att de nationella målen för materialåtervinning av förpackningsavfall uppfylls samt tillhandahålla förpackningar som kan återanvändas eller återvinnas.

Producenterna har som en del av detta, exempelvis investerat i sorteringsanläggningen SiteZero i Motala. Tekniken i anläggningen kan sortera ut en mängd olika plastfraktioner vilket i förlängningen bidrar till en ökad materialåtervinning av plastförpackningar. Anläggningen är bland de första i världen med den tekniken. Svenskt Näringsliv delar bilden av att både utsortering och materialåtervinning av långt fler plastprodukter behöver öka och bli bättre. Det saknas dock tillräckliga styrmedel för att återvunnen eller förnybar råvara ska kunna konkurrera med den fossila, och faktiskt användas i produktion.

Inom ramen för EU:s gröna giv har ett antal lagstiftningsförslag med syfte att bidra till en utfasning av fossil råvara i bland annat plastprodukter tagits fram, bland annat EU:s förpackningsförordning, PPWR, och förordningen om ekodesign för hållbara produkter, ESPR.

Inom båda lagförslagen ställs ökade krav på att såväl förpackningar som andra sorters produkter som innehåller plast ska bli enklare att bland annat reparera, återbruka och återvinna. Det kommer också ställas krav på att mängden förnybart eller återvunnet material ökar. Genom att ställa miljökrav redan i designfasen parallellt med krav på en ökad mängd förnybart eller återvunnet material ökar möjligheterna att på lång sikt fasa

ut fossila insatsvaror och skapa cirkulära värdekedjor där värdebevarandet förblir högt. En betydande utmaning är att en stor mängd plast som inte är förpackningar förbränns idag, delvis på grund av avsaknaden av ett producentansvar. På sikt kommer produktspecifik lagstiftning inom ramen för ESPR tas fram för en lång rad produktgrupper som också innehåller plast, vilket stärker möjligheterna till materialåtervinning även för det som inte är förpackningar.

När incitament för att använda återvunnen plast i förpackningar och produkter kommer på plats, väntas förutsättningarna för utsortering och materialåtervinning också bli bättre – utan att särskilda medel från staten tilldelas de aktörer som investerar i sådana lösningar. Svenskt Näringsliv ser också att åtgärder som gynnar ökad utsortering, återvinning och användning av återvunnet och förnybart material i plastprodukter är de som faktiskt kommer leda till skillnad på sikt. Att endast skapa förutsättningar för koldioxidavskiljning för lagring och användning kommer inte nödvändigtvis att öka utsorteringen av material för återvinning, eftersom aktörerna inte drabbas av någon ökad kostnad (genom EU:s handelssystem) för att bränna materialet snarare än att sortera ut det. Att prissätta fossil plast som sätts på marknaden, med syfte att öka mängden användning av återvunnet material, samtidigt som stöd ges till fortsatt förbränning av plasten riskerar leda till att den nödvändiga utsortering och återvinning som behövs uteblir.

Utöver att lyfta att rapporten missar att gå igenom de styrmedel som kommer på EU-förslag, vill Svenskt Näringsliv också belysa bristerna i det styrmedel som föreslås på nationell nivå.

Förslaget om plastskatt

Svenskt Näringsliv står bakom initiativet att skapa förutsättningar för utfasning av fossila råvaror i bland annat plastproduktion men avstyrker Energimyndighetens förslag om att införa en plastskatt för att finansiera CCS/CCU och andra styrmedel.

Såväl vår miljö som vår välfärd är för viktiga för att beslut ska tas utan tillräcklig analys av lämpligheten och effektiviteten hos olika styrmedel. En utgångspunkt i miljöpolitik bör vara att använda effektiva styrmedel som har en verklig effekt på miljön. Skatt är ett av flera styrmedel och det är viktigt att använda det mest ändamålsenliga verktyget i verktygslådan för ett visst givet miljöproblem.

Det miljöproblem som Energimyndigheten synes vilja angripa med en miljöskatt är att olika typer av plast bränns med anledning av att dessa inte sorterats eller av olika anledningar inte går att återvinna. Svenskt Näringsliv har svårt att se varför en plastskatt skulle vara ett lämpligt och träffsäkert styrmedel för att förbättra sorteringen och öka återvinningen.

Svenskt Näringsliv instämmer i Energimyndighetens analys att en skatt på plastråvara sannolikt medför att delar av nuvarande plastproduktion i Sverige skulle flytta utomlands för att inte förlora konkurrenskraft. Det skulle påverka välbefinnande och

arbetstillfällen i Sverige negativt samtidig som det finns risk för carbon leakage om produktion flyttar till länder med lägre miljökrav. Då det gäller en plastskatt som skulle träffa plastprodukter finns utmaningar avseende differentiering av skattenivåer baserat på biobaserad och återvunnen plast.⁵ En utmaning för såväl företagen som berörda myndigheter är att kunna visa mängden av det biobaserade och återvunna innehållet av plast i respektive produkt för att kunna åtnjuta en lägre skatt, vilket i sig skapar administrativ börda.

En fungerande miljöskatt som träffar utsatt miljömål innebär minskade skatteintäkter över tid och är därför en dålig finansieringskälla.⁶ En miljöskatt måste införas av miljöskäl, inte av finansieringsskäl. I annat fall är det frågan om en fiskal skatt som införs med miljömotiv och det riskerar undergräva förtroendet för miljöpolitiken i allmänhet och miljöskatter i synnerhet.

Stockholm 2024-06-24

Madeleine Svenberg

Expert klimatpolicy, Svenskt Näringsliv

Robert Lönn

Skattejurist, Svenskt Näringsliv

⁵ Se bl.a. Engångsartikelutredningens betänkande Skatt på engångsartiklar, SOU 2020:48.

⁶ Se bl.a. avsnittet om grön skatteväxling i professor Runar Brännlunds rapport "Greenwash? En analys av svenska miljöskatters effektivitet" (2018).

<https://www.svensktnaringsliv.se/bilder-och-dokument/t0p11s-rapport-greenwash-webb-003-pdf-112-6897.html/Rapport-Greenwash-Webb-003-.pdf>